

проведено на достатньо високому кваліфікаційному рівні, і, навпаки, – запровадження фахівців широкої спеціалізації призведе до поверхневого лікування тих чи інших захворювань, через недостатній обсяг знань окремих аспектів надання медичної допомоги;

11) принцип традиційності стосується загальних процесів системи охорони здоров'я, які повинні бути направлені на підвищення престижу професії лікаря, збереження характерних їй традицій і гарантувати професійну незалежність фахівців медичної галузі.

Звичайно наведений вище перелік міжнародних принципів функціонування системи охорони здоров'я не може бути вичерпним, щонайменше через глобальні динамічні процеси вдосконалення процедур надання медичної допомоги. Проте вони повинні стати своєрідними орієнтирами у сфері охорони здоров'я, за допомогою яких буде досягнута основна мета медичної реформи – надання якісних медичних послуг в системі, яка працює на кожного пацієнта, а не на державу чи окремих категорій осіб.

Список бібліографічних посилань

1. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» : прийн. 18-ою Ген. асамблеєю Всесвіт. мед. асамблеї (ВМА), Гельсінкі, Фінляндія, 01.10.2008 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005 (дата звернення: 25.10.2018).

2. Женевська декларація : прийнята 2-ою Ген. асамблеєю ВМА, Женева, Швейцарія, 01.09.1948. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_001 (дата звернення: 25.10.2018).

3. Міжнародний кодекс медичної етики : прийн. 3-ою Ген. асамблеєю ВМА, Лондон, Англія, 01.10.1983. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_002 (дата звернення: 25.10.2018).

4. Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної системи охорони здоров'я : прийн. 17-ою ВМА, Нью-Йорк, США, 01.10.1963. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_004 (дата звернення: 25.10.2018).

5. Декларація щодо незалежності та професійної свободи лікаря : прийн. 38-ою ВМА, Ранчо Міраж, Каліфорнія, США, 30.10.1986. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_326 (дата звернення: 25.10.2018).

6. Декларація стосовно трансплантації людських органів : прийн. 39-ою ВМА, Мадрид, Іспанія, 30.10.1987. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_330 (дата звернення: 26.10.2018).

7. Мадридська декларація щодо професійної автономії і самоврядування : прийн. 39-ою ВМА, Мадрид, Іспанія, 01.10.1987. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_025 (дата звернення: 26.10.2018).

Одержано 26.10.2018

УДК 349.22

Костянтин Вікторович КОВАЛЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Вільям БРЕЙМ,

старший радник / тренер

*з питань взаємодії поліції з громадою КМЕС в Україні**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

В умовах реформування вітчизняних правоохоронних органів виникає нагальна потреба у розробці принципово нових підходів до вирішення проблем правового регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських. Створення Національної поліції як нового

* **William Brame** – Lead Adviser on Community Policing of EUAM in Ukraine.

органу виконавчої влади, перед яким поставлені нові сучасні задачі і принципи діяльності, потребує прийняття нових сучасних нормативно-правових актів, які б прийшли на зміну застарілим, таким що не відповідають потребам сучасності. Відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону України «Про Національну поліцію» підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності, а також застосування до поліцейських заохочень визначаються Дисциплінарним статутом Національної поліції України, який затверджується законом [1]. 07 жовтня 2018 року набрав чинності Закон України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», яким затверджено Дисциплінарний статут Національної поліції України. З цього моменту ним визначаються сутність службової дисципліни в Національній поліції України, повноваження поліцейських та їхніх керівників з її додержання, види заохочень і дисциплінарних стягнень, а також порядок їх застосування та оскарження [2].

Дисциплінарна відповідальність поліцейських знаходить своє вираження в специфічних видах дисциплінарних стягнень. Згідно зі ст. 13 Дисциплінарного статуту Національної поліції України до поліцейських можуть застосовуватися такі види дисциплінарних стягнень: 1) зауваження; 2) догана; 3) сувора догана; 4) попередження про неповну службову відповідність; 5) пониження у спеціальному званні на один ступінь; 6) звільнення з посади; 7) звільнення із служби в поліції. Новелою нового Дисциплінарного статуту Національної поліції України є застосування до курсантів (слухачів), які проходять навчання у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, крім вище зазначених видів дисциплінарних стягнень, дисциплінарного стягнення у виді призначення поза чергою в наряд – до п'яти нарядів. Даний перелік дисциплінарних стягнень є вичерпним. Необхідно звернути особливу увагу на те, що законодавець зменшив перелік дисциплінарних стягнень порівняно з Дисциплінарним статутом органів внутрішніх справ, виключивши усне зауваження як вид дисциплінарного стягнення. Однак, у ст. 19 Дисциплінарного статуту Національної поліції України передбачено, що у разі вчинення поліцейським незначного проступку керівник може обмежитися його попередженням про необхідність дотримання службової дисципліни. При цьому не визначено ні в якій формі, ні в якому порядку має бути здійснено попередження поліцейського про необхідність дотримання службової дисципліни. Вважаємо, що наявність різноманітних за характером стягнень дозволяє реалізувати принцип індивідуалізації відповідальності, застосовуючи те стягнення, що найбільшою мірою відповідає тяжкості проступку та особі винного. Дисциплінарні стягнення неоднорідні за змістом, вони зачіпають різні права й інтереси поліцейських. Крім того трапляються випадки незаконного застосування дисциплінарних стягнень, не передбачених чинним законодавством, незважаючи на досить широке коло дисциплінарних стягнень визначених у Законі.

У трудовому законодавстві, як і раніше, не знаходить відбиття питання про співвідношення дисциплінарних стягнень із іншими заходами дисциплінарного впливу: депреміюванням, позбавленням винагороди за підсумками роботи за рік, зміною графіка відпусток тощо [3, с. 138 – 140]. Відповідно до однієї з позицій, інші заходи дисциплінарного впливу є самостійним видом відповідальності в трудовому праві. Інші представники науки трудового права наполягають на тому, що дані заходи можна розглядати як додаткову відповідальність по відношенню до дисциплінарної відповідальності [4, с. 65].

Це свідчить про необхідність подальшого розширення переліку дисциплінарних стягнень, що дозволить реалізувати принцип індивідуалізації відповідальності та врахувати під час визначення виду стягнення характер проступку, обставини, за яких він був вчинений, особу порушника, ступінь його вини, обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, попередню поведінку поліцейського, його ставлення до служби.

Поділяємо точку зору О.В. Нікіфорова і вважаємо, що дисциплінарні стягнення слід класифікувати залежно від ступеня тяжкості проступку та правових наслідків, які наступили внаслідок його вчинення [5, с. 63]. Дисциплінарні стягнення можна умовно розділити на три групи.

До першої групи відносяться такі дисциплінарні стягнення, які мають в основному морально-правовий характер, їх виховне значення домінує над каральним і не пов'язане

безпосередньо з несприятливими для поліцейського матеріальними наслідками. Однак наявність цього стягнення є перешкодою до підвищення поліцейського в посаді або в спеціальному званні. У цю групу входять: зауваження, догана, суворі догани, попередження про неповну посадову відповідність.

Другу групу утворюють стягнення, які носять відчутний матеріальний характер. Особа, піддана дисциплінарному стягненню, терпить не тільки моральну, але й матеріальну шкоду. Це більш суворі за характером і наслідками стягнення. До них відносяться: а) пониження в спеціальному званні на один ступінь; б) звільнення з посади.

Третю групу утворює звільнення із служби в поліції. Це стягнення припиняє службово-трудові правовідносини поліцейських із відповідним підрозділом Національної поліції України.

Дисциплінарні стягнення у ст.13 Дисциплінарного статуту Національної поліції України зазначені у порядку зростання від найменш суворого у вигляді зауваження до найбільш суворого дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення із служби в поліції. Необхідно відзначити, що у новому Статуті законодавець визначив пониження у спеціальному званні на один ступінь менш суворим дисциплінарним стягненням ніж звільнення з посади, що також є новелою у правовому регулюванні дисциплінарної відповідальності поліцейських.

Звільнення з посади – це дисциплінарне стягнення, що тягне не тільки негативні моральні, а й також відчутні матеріальні наслідки. Цей захід застосовується до поліцейських як за одиничні факти грубого порушення службової дисципліни або серйозні помилки в роботі, так і за менш грубі, але такі, що систематично вчиняються, дисциплінарні проступки. Пониження в посаді, як правило, застосовується тоді, коли інші заходи дисциплінарного впливу не дали позитивних результатів. Питання про просування по службі поліцейських, підданих цьому стягненню, вирішується в кожному окремому випадку на загальних підставах. Наявність у минулому подібного стягнення при призначенні на більш високу посаду може бути підставою до більш ретельного розгляду всіх обставин, пов'язаних із застосуванням цього виду дисциплінарного стягнення.

Пониження в спеціальному званні на один ступінь за своїм характером близьке до попереднього виду дисциплінарного стягнення – звільнення з посади. Відповідно до ст.ст. 83, 85 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський може бути понижений у спеціальному званні на один ступінь унаслідок застосування відповідного дисциплінарного стягнення на підставах і в порядку, визначених Дисциплінарним статутом Національної поліції України. Поліцейським, пониженим у спеціальному званні на один ступінь, строк вислуги для присвоєння чергового спеціального звання починає обраховуватися з дня видання наказу по особовому складу про пониження в попередньому спеціальному званні на один ступінь.

Прийняття нового Дисциплінарного статуту Національної поліції України є великим кроком до подолання нерегульованості питання щодо правового регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських на законодавчому рівні, що призводило до не правильного застосування норм права в області дисциплінарної відповідальності та як наслідок порушення законності та прав поліцейських. Одночасно треба зазначити, що Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» містить ряд недоліків, які потребують обговорення та внесення відповідних змін до нового Статуту.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 54. Ст. 1882.
3. Никитинский В. И. Эффективность норм трудового права. М. : Юрид. лит., 1971. 247 с.
4. Сыроватская Л. А. Ответственность за нарушение трудового законодательства. М. : Юрид. лит., 1990. 176 с.
5. Никифоров О. В. Дисциплинарная ответственность сотрудников органов внутренних дел : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Омск, 1998. 202 с.

Одержано 30.10.2018